

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Дончо Донев
Тракийски университет – Стара Загора

За дисертационен труд за придобиване на образователна и научна степен „Доктор“ в област на висшето образование: 3. Социални, правни и стопански науки, професионално направление: 3.2. Психология на тема

Предиктори на родителския стрес, влияещи на родителския стил при деца с нарушения (5-10 год.)

Докторант: Ирина Бойкинова
Научен ръководител: доц. д-р Диана Циркова

Бургаски свободен университет, Център по хуманитарни науки, докторска програма Педагогическа и възрастова психология.

Структура и съдържание на дисертациония труд

Представеният дисертационен труд е с обем на основния текст от 181 страници. Структуриран е в увод, три глави, обобщение, изводи и заключение. Посочени са 216 библиографски източника. От тях, 33 на кирилица и 183 на латиница. Приложенията (пет на брой) са пряко свързани с проведеното изследване и получените данни.

Изборът на тема е обоснован както през призмата на дефицит на конкретни научни данни, така и от гледна точка на личния практически опит на автора. Още в увода са изяснени основните конструкти и е зададена изследователската перспектива за установяване на връзка между тях.

Първа глава представя основни теоретични постановки за родителството и неговото значение за децата. Особено внимание се отделя на психоаналитичните идеи в тази област. Задълбочено и последователно се анализират особеностите на семейства с деца с различни нарушения. Проследява се развитието на основни ситеми при децата на 5- 10-годишна възраст. Анализът се извършва в контекста на няколко различни психологични направления. Логично са представени и класифицирани различните нарушения в развитието.

Извършена е операционализация на конструктите, конституирани като променливи в изследването. Предложен е вариант за дефиниране на родителския стрес. Ясно е посочено какво следва да се разбира под родителска ефикасност, резилианс, родителско отношение и родителски

стил в контекста на проведеното изследване. Предложена е авторска дефиниция за родителски стил.

Във втора глава е предложен теоретичен модел на изследването, в който са означени връзките между отделните конструкти. Концепцията на изследването е логична. Елементите на концепцията са прецизно и коректно дефинирани. Формулирани са две изследователски цели. Посочените 5 изследователски задачи са пряко обвързани с целите. Издигнати са 5 работни хипотези, които са изцяло в обекта и предмета на изследването. Предложените диагностични инструменти са относими към дефинираните променливи и подходящи за възрастта на изследваните лица. Заложено е разработване и прилагане на авторски въпросник за оценка на родителския стил (стр. 84). По ясен и последователен начин е описана организацията на емпиричното изследване. Етапите са диференцирани, като са посочени конкретните изследователски дейности, отнасящи се към всеки от тях. На този етап е извършено и дефиниране на извадката, като са представени основни нейни характеристики.

В трета глава са представени и анализирани данните от проведеното емпирично изследване. Те са таблично и графично обобщени по целесъобразен начин. Приложените статистически методи са релевантни за проверка на издигнатите изследователски хипотези. Извършен е сравнителен анализ на резултатите от измерените нива на променливите по предварително заложените демографски критерии. Силата на част от зависимостите са установени и чрез еднофакторен дисперсионен анализ. Традиционно, в хуманитарните науки, за установяване на връзка между две променливи се използва корелационен анализ в неговите разновидности. При по-голям брой променливи е препоръчителен многофакторният анализ. За установяване на причинно-следствени връзки, в рамките на медиационния модел, е приложен регресионен анализ, чиито процедура и анализ са детайлно описани.

При прилагане на авторски инструментариум е прието той да бъде апробиран, преди да бъдат представяни и анализирани данните, получени чрез него. От стилистическа гледна точка, текстът би спечелил ако се спазва сегашно историческо глаголно време в цялото изложение.

Предложените 11 извода са пряко свързани с получените резултати и кореспондират с изследователските цели и работните хипотези.

Представеният дисертационен труд се отличава с последователност и яснота на изложението. Авторът умело използва понятийния апарат, свързан с темата на изследването. Цитиранията и позоваванията са коректни и при спазване изискванията на международните стандарти. Би

могло да се обърне по-детайлно внимание на възможностите за прилагане на получените резултати в практиката.

Няма данни за наличие на плагиатство.

Публикации

Представени са 6 самостоятелни публикации на Ирина Бойкинова. Те са свързани с темата на дисертационния труд и са издадени в периода 2017 – 2022 година.

Приноси

Приносите с научно-теоретичен характер са свързани с дефиниране на основните конструкти в дисертационния труд. Посочените практико-приложни приноси се отнасят до адаптирането на диагностични инструменти за прилагане на български език.

Заключение

Представените материали отразяват последователния изследователски интерес на Ирина Бойкинова към децата с нарушения на развитието и техните семейства. Разкриват се теоретични познания в областта и практическата подготовка на докторанта. Материалите показват и уменията на Бойкинова да планира и провежда емпирични изследвания, както и да анализира получените резултати.

Считам, че са налични достатъчно основания на Ирина Бойкинова да бъде присъдена образователна и научна степен „Доктор“ в област на висшето образование: 3.Социални, правни и стопански науки, професионално направление: 3.2. Психология.

10 октомври 2022 г.

Член на научното жури:

/доц. д-р Дончо Донев/